

НАЦІОНАЛЬНИЙ ЦЕНТР ОБЛІКУ ТА АУДИТУ
НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ СТАТИСТИКИ, ОБЛІКУ ТА АУДИТУ
ОДЕСЬКА НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ
ОДЕСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

АУДИТ В УКРАЇНІ

(ОСНОВИ ДЕРЖАВНОГО, НЕЗАЛЕЖНОГО
ПРОФЕСІЙНОГО ТА ВНУТРІШНЬОГО АУДИТУ)

*За науковою редакцією
доктора економічних наук, професора Немченко В. В.
та доктора економічних наук, професора Редько О. Ю.*

ПІДРУЧНИК

Київ
«Центр учбової літератури»
2012

УДК 657.6(075.8)

ББК 65.052я73

А 93

*Рекомендовано як підручник
Національним Центром обліку та аудиту
Національної Академії статистики, обліку та аудиту
(протокол засідання № 3 від 6 квітня 2010 р.)*

Рецензенти:

Харківський Д. Ф. – доктор економічних наук, професор, зав. кафедри менеджменту і фінансів Одеської державної академії харчових технологій;
Максимова В. Ф. – доктор економічних наук, професор, зав. кафедри обліку і аудиту Одеського державного економічного університету.

Авторський колектив:

*Немченко В. В., Редько К. О., Редько О. Ю., Кононенко В. А.,
Іванченкова Л. В., Скляр Л. Б., Ткачук Г. О., Хомутенко А. В.,
Хомутенко В. П.*

А 93 Аудит в Україні. Основи державного, незалежного професійного та внутрішнього аудиту. / За ред. проф. Немченко В. В., Редько О. Ю., Підручник. – К.: Центр учбової літератури, 2012. – 536 с.

ISBN 978-611-01-0279-7

Підручник розкриває теоретичні основи аудиту. Він підготовлений на базі передового досвіду розвитку аудиту в Україні. Використовується світовий і європейський досвід у розвитку аудиту, документи Аудиторської палати України.

Підручник розраховано на економістів, фінансистів, бухгалтерів, аудиторів, викладачів, аспірантів, студентів.

УДК 657.6(075.8)
ББК 65.052я73

ISBN 978-611-01-0279-7

© Немченко В. В., Редько К. О.,
Редько О. Ю., 2012.
© Центр учбової літератури, 2012.

Зміст

Передмова	7
ЧАСТИНА 1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ	9
Тема 1. Сутність та предмет аудиту	9
1.1. Розвиток ринкових відносин і передумови та історія виникнення аудиту	9
1.2. Контроль в системі управління економікою. Форми контролю	12
1.3. Сутність та місія аудиту в сучасному суспільстві.	18
1.4. Предмет і метод аудиту	34
1.5. Види аудиту та аудиторських послуг	40
1.6. Стандарти і вимоги до державного і незалежного професійного аудиту	48
<i>Питання для самоконтролю</i>	<i>53</i>
ЧАСТИНА 2. ОСНОВИ ДЕРЖАВНОГО АУДИТУ	54
Тема 2. Теоретичні засади державного аудиту	54
2.2. Сутність державного аудиту	54
2.2. Суб'єкти державного аудиту	60
2.3. Стандарти державного аудиту	64
2.3.1. Принципи державного аудиту.	64
2.3.2. Загальні стандарти аудиту	66
2.3.3. Стандарти проведення державного аудиту	71
2.3.3.1. Стандарт «Планування»	73
2.3.3.2. Стандарт «Нагляд за проведенням аудиту»	74
2.3.3.3. Стандарт «Аналіз і оцінка системи внутрішнього управління і контролю, яка застосовується на об'єкті, що перевіряється».	75
2.3.3.4. Стандарт «Дотримання законів і нормативних актів»	76
2.3.3.5. Стандарт «Доказова інформація»	78
2.3.3.6. Стандарт «Аналіз фінансових звітів».	79
2.3.3.7. Стандарт «Правила складання звітів»	79
<i>Питання для самоконтролю</i>	<i>86</i>
Тема 3. Методика проведення органами державної контрольно-ревізійної служби фінансового аудиту	87
3.1. Мета, основні завдання та складові державного фінансового аудиту суб'єктів господарювання	87
3.1.1. Загальні положення	87

3.1.2. Планування державного фінансового аудиту діяльності суб'єктів господарювання	90
3.1.3. Підготовка програми проведення державного фінансового аудиту діяльності суб'єктів господарювання	92
3.1.4. Перевірка факторів ризику	99
3.1.5. Звітування про результати державного фінансового аудиту суб'єктів господарювання	100
3.2. Порядок проведення органами державної контрольно-ревізійної служби державного фінансового аудиту окремих господарських операцій	102
3.3. Методика організації та проведення державного аудиту фінансової та господарської діяльності бюджетних установ України	104
<i>Питання для самоконтролю</i>	133
Тема 4. Методика проведення органами контрольно-ревізійної служби аудиту ефективності	134
4.1. Аудит ефективності виконання місцевих бюджетів	134
4.1.1. Попередній аудит ефективності виконання місцевого бюджету	137
4.1.2. Проведення аудиту ефективності виконання місцевих бюджетів та реалізація результатів аудиту	139
4.2. Методологічні основи проведення аудиту виконання бюджетних програм	144
<i>Питання для самоконтролю</i>	159
Тема 5. Методика проведення Рахунковою палатою України аудиту ефективності використання державних коштів	160
5.1. Загальні положення та суть аудиту ефективності використання державних коштів	160
5.2. Етапи аудиту ефективності використання державних коштів	164
5.2.1. Планування аудиту ефективності	164
5.2.2. Виконання аудиту ефективності використання державних коштів	167
5.2.3. Звітування про результати аудиту ефективності використання державних коштів	171
5.2.4. Перевірка виконання пропозицій за результатами аудиту	174
<i>Питання для самоконтролю</i>	175
ЧАСТИНА 3. НЕЗАЛЕЖНИЙ ПРОФЕСІЙНИЙ АУДИТ	177
Тема 6. Регулювання аудиторської діяльності та її інформаційне забезпечення	177
6.1. Регулювання аудиторської діяльності в умовах ринку. Аудиторська палата України. Професійні об'єднання аудиторів	177
6.2. Сертифікація та підвищення кваліфікації аудиторів. Реєстр аудиторських фірм та аудиторів	185
6.3. Контроль якості професійних аудиторських послуг	191
<i>Питання для самоконтролю</i>	200

Тема 7. Аудиторські послуги	201
7.1. Перелік видів аудиторських послуг та їх відображення в українському законодавстві	201
7.2. Консультування в різних галузях діяльності	205
<i>Питання для самоконтролю</i>	206
Тема 8. Методичні прийоми та процедури аудиту фінансової звітності	207
8.1. Мета і завдання аудиту фінансової звітності	208
8.2. Призначення основних компонентів фінансової звітності та особливості перевірки	216
8.3. Етапи аудиту фінансової звітності	225
8.4. Методи аналізу фінансової звітності	230
8.5. Зміст та основні процедури аналізу фінансово-господарської діяльності за даними бухгалтерської звітності	231
8.6. Методика проведення аудиту фінансового стану підприємств. Оцінка оборотності майна підприємств	233
<i>Питання для самоконтролю</i>	240
Тема 9. Аудиторський ризик та суттєвість в аудиті	241
9.1. Система економічних ризиків і місце в ній аудиторського ризику	241
9.2. Сутність аудиторського ризику	248
9.3. Суттєвість та її вплив на аудиторський ризик	251
<i>Питання для самоконтролю</i>	260
Тема 10. Планування аудиту	261
10.1. Сутність та мета планування	261
10.2. Етапи аудиту та їх характеристика	265
10.3. Ознайомлення з бізнесом замовника	269
10.4. Підготовка і складання загального плану та програми аудиту	275
10.5. Стратегія аудиту	280
<i>Питання для самоконтролю</i>	282
Тема 11. Аудиторські докази та робочі документи аудитора	283
11.1. Суть, об'єкти та види аудиторських доказів	283
11.2. Джерела аудиторських доказів, прийоми і способи їх одержання	286
11.3. Помилки та шахрайство. Виправлення помилок і зміни в облікових оцінках	290
11.4. Робочі документи аудитора	301
<i>Питання для самоконтролю</i>	310
Тема 12. Аудиторський висновок та інші підсумкові документи	311
12.1. Аудиторський висновок та загальні вимоги до нього	311
12.2. Структура аудиторського висновку	313
12.3. Види аудиторських висновків та їх зміст	315
12.4. Порядок складання та подання аудиторських висновків	323
12.5. Аудиторський звіт	328

12.6. Події після дати балансу в аудиторському висновку	330
12.7. Рішення користувачів звітності за результатами аудиту	335
<i>Питання для самоконтролю</i>	<i>338</i>
Тема 13. Система контролю якості професійних аудиторських послуг	339
13.1. Побудова внутрішньої системи контролю якості аудиторських послуг	339
13.2. Зовнішній контроль якості аудиторських послуг	356
13.3. Відповідальність суб'єкта аудиторської діяльності.	365
13.4. Огляд європейського досвіду організації контролю якості аудиторських послуг.	370
<i>Питання для самоконтролю</i>	<i>378</i>
ЧАСТИНА 4. ВНУТРІШНІЙ АУДИТ	379
Тема 14. Внутрішній аудит, його сутність, об'єкти і суб'єкти	379
14.1. Становлення, тенденції розвитку та актуальність внутрішнього аудиту	379
14.2. Сутність внутрішнього аудиту	382
14.3. Внутрішній аудит у корпоративному управлінні	393
14.4. Місце внутрішнього аудиту в системі контролю	396
<i>Питання для самоконтролю</i>	<i>402</i>
Тема 15. Методичні прийоми внутрішнього аудиту	403
15.1. Прийоми та методи внутрішнього аудиту	403
15.2. Принципи внутрішнього аудиту	411
15.3. Аудиторські докази	414
15.4. Стандарти внутрішнього аудиту	416
15.5. Проведення заходів внутрішнього аудиту	426
15.6. Організація служби внутрішнього аудиту	432
<i>Питання для самоконтролю</i>	<i>435</i>
Тема 16. Реалізація результатів внутрішнього аудиту	436
16.1. Узагальнення результатів внутрішнього аудиту	436
16.2. Організація внутрішньої аудиторської перевірки ефективності СВК бізнес-процесів компанії	444
16.3. Проведення аудиторських процедур	448
16.4. Робота СВА з матеріалами аудиту після затвердження остаточної редакції «Аудиторського звіту».	451
<i>Питання для самоконтролю</i>	<i>452</i>
Додатки	453

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

НЕМЧЕНКО Валерій Вікторович
РЕДЬКО Олександр Юрійович
РЕДЬКО Катерина Олександрівна
КОНОНЕНКО Володимир Антонович
ІВАНЧЕНКОВА Лариса Володимирівна
СКЛЯР Лариса Борисівна
ТКАЧУК Галина Олександрівна
ХОМУТЕНКО Алла Віталіївна
ХОМУТЕНКО Віра Петрівна

АУДИТ В УКРАЇНІ

(ОСНОВИ ДЕРЖАВНОГО, НЕЗАЛЕЖНОГО
ПРОФЕСІЙНОГО ТА ВНУТРІШНЬОГО АУДИТУ)

*За науковою редакцією
доктора економічних наук, професора Немченко В. В.
та доктора економічних наук, професора Редько О. Ю.*

ПІДРУЧНИК

Оригінал-макет підготовлено
ТОВ «Центр учбової літератури»

Керівник видавничих проєктів – Сладкевич Б. А.

Підписано до друку 15.07.2011. Формат 60x84^{1/16}
Друк офсетний. Папір офсетний. Гарнітура PetersburgCTT.
Умовн. друк. арк. 30.

Видавництво «Центр учбової літератури»
вул. Електриків, 23 м. Київ 04176
тел./факс 044-425-01-34
тел.: 044-425-20-63; 425-04-47; 451-65-95
800-501-68-00 (безкоштовно в межах України)
e-mail: office@uabook.com
сайт: www.cul.com.ua

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 2458 від 30.03.2006